

References

- Kolesnyk A. (2015). Sotsialni konflikty v Ukraini [Social conflicts in Ukraine]. In *Materialy VIII Vseukrainskoi studentskoi naukovo-tekhnichnoi konferentsii Pryrodnychi ta humanitarni nauky. aktualni pytannia [Materials VIII the Allukrainian student scientific and technical conference "Natural and humanitarian sciences. pressing questions"]*. Retrieved from http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/12550/2/Conf_2015v2_Kolesnyk_A_U-Social_conflicts_in_Ukraine_147.pdf [in Ukrainian].
- Lukashevych M. P., Tulenkov M. V. (2006). *Sotsiolohiia. Zahalnyi kurs [Sociology. General course]*. Kyiv: Karavela. Retrieved from http://www.big-lib.com/book/8_Sociologiya_Zagalnii_kyrs [in Ukrainian].
- Prymush M. V. (2004). *Zahalna sotsiolohiia [General sociology]*. Kyiv: Profesional. Retrieved from https://pidruchniki.com/1584072013714/sotsiologiya/zagalna_sotsiologiya [in Ukrainian].

УДК 316.422:32

orcid.org/0000-0003-0256-3117

СУПРУН Геннадій Геннадійович

аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Усанова Людмила Анатоліївна кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Полтавського національного педагогічного Університету імені В. Г. Короленка

ПОЛІТИЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК КАТАЛІЗАТОР СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

З початку ХХІ століття процеси глобалізації все активніше стали впливати на всі сфери розвитку суспільства. Це проявляється у формуванні міжнародних наддержавних структур, розвитку новітніх технологій, активній ролі транснаціональних компаній, функціонуванні військових і політичних союзів міжрегіонального рівня. Велика кількість конфліктних ситуацій, які донедавна мали місцеву локалізацію, наразі набувають загальносвітового масштабу. Нові зміни у всіх сферах соціального життя досягли таких темпів, що регулювати їх чи намагатися спрогнозувати стає все складніше. Таким чином, актуальним є необхідність реформування раніше створених інститутів і міждержавних надбудов для відповідної реакції на сучасні виклики політичного життя.

Яскравим проявом сучасного розвитку суспільства є глобалізація, яка являє собою комплексне і багатофакторне явище. Дослідники в основу розгляду вищезазначених подійкладають окремо взяті аспекти світових процесів: В. Іноземцев і Д. Стігліц базовим фундаментом для цього визначають економічні фактори, А. Аппадурай й Д. Розенау акцентують в своїх роботах увагу

на важливості культурних трансформацій. Е. Гідденс, який є класиком сучасної соціології, є прихильником думки про хаотичність глобалізаційних змін, в яких важко прослідкувати витoki і подальші перспективи розвитку.

В науковій літературі поняття глобалізації розглядалось також такими дослідниками як У. Бек («Що таке глобалізація?») і З. Бжезинський («Вибір. Світове панування чи глобальне лідерство»). У своїх поглядах вони притримувались позиції, що глобалізація є багатограним явищем, яке має як свої позитивні сторони, так і приховує певні небезпеки.

Поряд із вищезазначеними напрямками розгляду глобалізації як актуального явища сучасності, є теоретики політичного аспекту трансформацій (Л. Грінін, В. Пантін). Саме в цьому сенсі і буде подальший розгляд поняття «глобалізації», що простежується в розмиванні кордонів національних країн і загрози втрати їх суверенітету.

На сьогодні проблема глобалізації є однією з найбільш дискусійних в науковому середовищі. Пояснюється це тим, що за останні десятки років було здійснено інформаційно-технічний прорив, що, відповідно, не могло не відобразитись на інших сферах діяльності людини. Якщо ще два століття тому за період в 50 років була винайдена і удосконалена електрична лампа, то для порівняння можемо взяти трансформацію технічних засобів за такий же проміжок часу, але вже сучасності (мобільний телефон, покриття і якість мережі Інтернет) – очевидно, що прорив збільшився в рази. Завдяки нелінійності й швидкості технологічних змін, шляхи розвитку цивілізаційних трансформацій теж стали багатоваріативними. Таким чином, глобальна політика держави стала детермінантом явища прогресу як такого.

Слід мати на увазі, що будь-який прогрес несе за собою не тільки покращення (мова йде про модернізацію, інновації), а й впливає на ряд негативних тенденцій: прикладом може слугувати явище відкритості державних кордонів, де з одного боку збільшується можливість економічних міждержавних зв'язків, з іншого – легше поширюється наркотичний трафік чи взаємообмін іншими забороненими речами. Важливим уточненням є те, що для тих чи інших країн (регіонів) співвідношення позитивних і негативних змін є різним, в чому і проявляється неоднозначність поширення такого явища як глобалізація.

Важливою умовою розгляду порушеної теми є визначення самого терміну глобалізація. Беручи до уваги всю багатогранність процесу, трактуємо це наступним чином: глобалізація – процес, в результаті якого світ стає більш пов'язаним і взаємозалежним від всіх його суб'єктів (Грінин, 2008, с. 88). Виходячи з цього стає очевидним, що відбувається формування системи, в якій окремі локальні події набувають загальносвітового масштабу. Це стосується як політичних, так і економічних, культурних і суспільних зв'язків.

Однією з характеристик глобалізованого світу є підвищення конфліктності й нестійкості міжнародної політичної системи. Для порівняння:

з середини і до кінця ХХ століття спостерігалось чітке біполярне розділення на сфери впливу (часи «холодної війни» США і СРСР), де арену внутрішньої політичної боротьби контролювала держава і здебільшого тільки всередині неї відбувались конфлікти і протиріччя. Зовнішня ж політика, при такій моделі міждержавних стосунків, віддзеркалювала інтереси у відповідності до біполярної структури поділу впливу. В останні ж десятиліття (після розпаду СРСР і руйнування двополюсного світу) спостерігаються тенденції до динамічності і зміни вектору зовнішньої політики більшості держав, а у внутрішні протиріччя все частіше проникають сторонні учасники політичної арени: «В процесі пошуку найбільш стійких, вигідних і адекватних організаційних наднаціональних форм... гравці на світовій і регіональній політичній арені будуть шукати найбільш вигідні й зручні блоки і союзи... При цьому у виграші будуть ті, хто буде проводити найбільш активну політику стосовно блокування і входження в нові союзи, хто зможе отримати максимальну кількість партнерів в різних сферах» (Гринин, 2013, с. 68).

Таким чином, можна говорити, що формується новий політичний порядок, характерними рисами якого є нестабільність і регулярне переформатування коаліцій міжнародних партнерів у відповідності до їх інтересів: «Кожний намагається реалізувати свої інтереси власними силами, нехай навіть і за рахунок іншого» (Дарендорф, 2002, с. 161).

Важливим нововведенням зміни міжнародних відносин стала посилена роль транснаціональних компаній, які вибудовують стратегією своєї економічної діяльності спираючись на тенденції світового ринку, а не слідуючи національним інтересам. До таких слід віднести «Microsoft», «Google», «Boeing», «Nestle» та ряд інших. Необхідно розуміти, що ТНК не формують глобалізацію, не направляють її розвиток, а стараються приймати «правила гри» і існують відповідно їм. Завдяки такому пристосуванню їм і вдається зберігати свою роль незалежно від тих змін, які виникають у відповідності з сучасними трансформаціями глобалізаційних процесів.

Таким чином, спрогнозувати результат новоутворених тенденцій, які спостерігаються в сучасному інформатизованому просторі, набагато важче, аніж це було б два десятиліття тому. Небезпека приховується в наступному: перехідний період від однієї макросистеми (стабільної) до іншої (яка є більш рухомою і мінливою) приховує безліч протиріч, адже «ціна переходу вкрай висока, його перспективи незрозумілі, а потенціал впливу незначних змін на кінцевий результат виключно великий» (Валлерстайн, 2004, с. 241). Точка біфуркації, в якій знаходиться світ наразі, є визначальною, адже направленість подальшого вектору розвитку може бути викликана найбільш незначним фактором, який і визначить подальший напрямок розвитку міждержавних стосунків.

Необхідно також акцентувати увагу на тому, що такі міжнародні формування як «Велика сімка», ООН, Всесвітній банк, Європейський парла-

мент створювались в той час, коли система міжнародних відносин ще не мала таких рис і особливостей, які спостерігаються зараз: «Всюди ми бачимо інститути, які зовнішньо виглядають так само, як і раніше, і носять ті ж назви, але абсолютно змінилися всередині. Ми продовжуємо говорити про державу, сім'ю, роботу, традиції, природу, ніби ці поняття лишилися тими ж, що і були. Але це не так. Тією самою лишилась зовнішня оболонка, але зсередини вони змінилися. Я називаю їх «інститути-пустушки». Ці інститути уже не відповідають тим викликам, які вони повинні регулювати» (Гидденс, 2004, с. 35). Таким чином, виникає необхідність в реформуванні існуючих інститутів, або ж створенні нових, які будуть відповідати вимогам часу, адже протиріччя і конфлікти, які виникають на міжнародній арені, через відсутність необхідного врегулювання максимально розтягуються у часі, формуючи необхідну геополітичну обстановку тим країнам, яким це вигідно.

Глобалізаційні процеси, які ми спостерігаємо в інформаційну епоху, несуть за собою нові виклики: це проявляється у змінах орієнтування міжнародних зв'язків (минуле стає не таким важливим, як теперішнє і майбутнє), завдяки інноваційним технологіям суспільство в різних точках світу стає все більш взаємозалежним, глобалізаційні зміни відбуваються швидше, ніж раніше, трансформації планетарного масштабу стають все менш передбачуваними. Зміни на політичній і економічній арені відбуваються надто швидко, аби на них відповідним чином реагували раніше створені наддержавні надбудови. Таким чином, постає гостра необхідність реформування тих регуляторних інститутів міждержавних зв'язків, які будуть відповідати викликам часу і забезпечувати врегулювання міжнародних конфліктів і суперечливих ситуацій виходячи з інтересів учасників конфлікту.

Список використаних джерел

- Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / под ред. В. И. Иноземцева. Москва : Логос, 2004. 355 с.
- Гидденс Э. Ускользающий мир. Как глобализация меняет нашу жизнь. Москва : Весь Мир, 2004. 120 с.
- Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы. Москва : РОССПЭН, 2002. 288 с.
- Гринин Л. Глобализация и процессы трансформации национального суверенитета. *Век глобализации*. 2008. № 1. С. 86–97.
- Гринин Л. Е. Глобализация тасует мировую колоду. *Век глобализации*. 2013. № 2. С. 63–78.

References

- Darendorf R. (2002). *Sovremennyyi sotsialnyi konflikt. Oчерk politiki svobody [Modern social conflict. Freedom policy essay]*. Moskva: ROSSPEN [in Russian].
- Giddens E. (2004). *Uskolzaiushchii mir. Kak globalizatsiia meniaet nashu zhizn [The elusive world. How globalization is changing our lives]*. Moskva: Ves Mir [in Russian].

- Grinin L. (2008). Globalizatciia i protsessy transformacii natsionalnogo suvereniteta [Globalization and the processes of transformation of national sovereignty]. *Vek globalizatcii [The Century of Globalization]*, 1, 86-97 [in Russian].
- Grinin L. E. (2013). Globalizatciia tasuet mirovuiu kolodu [Globalization shuffles a world deck]. *Vek globalizatcii [The Century of Globalization]*, 2, 63-78 [in Russian].
- Vallerstain I., & Inozemtcev V. I. (Ed.). (2004). *Konets znakomogo mira: Sotsiologii XXI veka [The End of a Familiar World: 21st Century Sociology]*. Moskva: Logos [in Russian].

УДК 140.8:070

orcid.org/ 0000-0002-5368-0674

БІЛЕЦЬКА Вікторія Вікторівна

кандидат філософських наук, голова циклової комісії гуманітарної та соціально-економічної підготовки медичного коледжу УМСА

ДБЯЧЕНКО Юрій Альбертович

викладач циклової комісії гуманітарної та соціально-економічної підготовки медичного коледжу УМСА

МЕДІАФІЛОСОФІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСМИСЛЕННЯ МЕДІАРЕАЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні важко собі уявити сучасну людину без постійного процесу комунікації, безперервність якого у світовому масштабі забезпечує медіасередовище, як складний організм, що охоплює економіку, соціальні інститути, суспільну свідомість, духовну та матеріальну культуру – одним словом все, що оточує індивіда і сприяє його соціалізації.

У сучасному медіапросторі на перше місце виходить так звана «екранна медіакультура», яка в першу чергу являє собою синтез постійного аудіовізуального потоку інформації за допомогою телебачення, кіно, відео, комп'ютерних технологій, мобільного зв'язку, мережі Інтернет тощо. Усі ці засоби допомагають людині краще усвідомлювати світ, який її оточує в його соціальних, моральних, психологічних, мистецьких та інтелектуальних аспектах.

Актуальними проблемами впливу на людину та її світогляд медіакультурного простору займається медіафілософія. В. Савчук у своєму дослідженні, присвяченому медіафілософії як дисципліні, вбачає її принципову відмінність від теорії комунікації в тому, що «медіафілософія не ставить питання про конкретні механізми, процеси чи засоби комунікації. Її предмет – конституювання індивідуального і соціального тіла, способи